

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Петко Стефанов Петков;*
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“;
Научна специалност: 2.2. История и археология (История на
България, Нова история на България XIX – XX век)

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и*
научна степен „доктор“ по професионално направление: 2.2.
История и археология, докторска програма „Стопанска
история“ в Университета за национално и световно
стопанство (УНСС).

Автор на дисертационния труд: *Емилия Иванова Вачева*
Тема на дисертационния труд: *Стопанско развитие на Свищовската*
община (1878-1912 г.)

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1665/14.06.2024 г. на заместник-ректора по научноизследователската дейност и международното сътрудничество на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Емилия Иванова Вачева се е обучавала в докторска програма към катедра „Политическа икономия“ на УНСС по научна специалност „Стопанска история“ съгласно заповед на ректора на УНСС № 376 от 21.02.2018 г. Обучението е осъществено във форма на самостоятелна подготовка през периода от 13.02.2018 г. до 13.02.2021 г. с научен ръководител доц. д-р Лиляна Велева. След едногодишно прекъсване на докторантурата от 01.02.2021 до 01.02.2022 г. докторантката е отчислена с право на защита със заповед на ректора на УНСС № 767 от 28.03.2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от 447 страници общо, от които 30 са приложения. Структуриран е съобразно поставените изследователски

цели и задачи и в съответствие с обоснованата хронологична рамка. Трудът включва предговор, четири глави, заключение, справка за използваните източници и литература и приложения.

Актуалността на избраната тема е добре обоснована в предговора. Тя е обвързана с разкриването на местните специфики в стопанското и социалното развитие на Свищов, което да обогати националната и регионалната историческа книжнина (стр. 6).

Целта и произтичащите от нея изследователски задачи са ясно поставени и добре обосновани. Според Емилия Вачева основна цел на труда е да се направи възможно най-пълна реконструкция на стопанското развитие на Свищов и региона през периода от 1878 до 1912 г., да се определи тяхното място и роля в хода на общите процеси и тенденции в България, които трасират пътя на капиталистическата промяна (с. 8).

Прецизно са определени обекта и предмета на изследване, обосновани са и хронологичните граници на проучването.

Темата е разработена на основата на разнообразен изворов материал и научна литература. Използвани са архивни документи от няколко централни и регионални архивохранилища, вкл. и някои непубликувани документи. Други източници са материали от периодичния печат – централен и местен. Анализирани са и сведения от служебни издания на сборници, годишници, правилници, публикувани през различните години от национални и местни организации и институции, стенографски дневници на Народното събрание. Авторът е запознат с научната литература по темата, отнася се критично и обосновано към постиженията на другите изследователи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Първата глава, разглеждаща социално-икономическото развитие на Свищов през Възраждането, се състои от четири параграфа. Акцентите са върху демографското състояние на Свищов, развитието на селското стопанство, занаятите и търговията и общинското самоуправление до създаването на новата българска държава. Обосновано е заключението, че през Възраждането Свищов изживява стопански и културен подем, утвърждава се като важен търговски център в придунавската част на Османската империя, т.е. създават се предпоставките за икономическия разцвет на града след Освобождението (с. 93).

Във втората глава се разглежда стопанското развитие на Свищовската община от 1878 до 1912 г. В седем параграфа авторът представя промените в общинското самоуправление, както и основните насоки на развитие на местната икономика в областта на земеделието,

животновъдството, занаятчийството и промишлеността. На основата на разнообразни исторически извори са очертани и представени три основни модела на развитие на формираните в предходната възрожденска епоха свищовски предприемачи.

Третата основна част на труда е посветена на развитието на търговията в Свищов през периода от 1878 до 1912 г. и включва три параграфа. Представени са насоките, формите и регламентацията на търговската дейност в града. Разкрита е ролята на градската община при организирането и контрола на търговските дейности. Ем. Вачева предлага условна периодизация в развитието на търговията в град Свищов след 1878 г. Първият е до края на 90-те години на XIX в., а вторият – до Балканските войни.

Последната четвърта глава на труда е посветена на развитието на банково-кредитното дело и транспорта в Свищов и околията през разглеждания период и се състои от два параграфа. Проучените държавни и частни финансови институции, фирми и дружества заемат важно място в стопанския живот на Свищовската община, подпомагайки земеделци, търговци, индустриалци в техните стопански начинания. Направеното сравнение с друг дунавски град – Русе – показва, че Свищов, подобно на останалите крайдунавски градове, не достига до неговото по-високо ниво на развитие в тази стопанска област (с. 356).

В заключението са обобщени наблюденията и изводите от изследването. Приложенията са полезна илюстрация и допълнение към текста, а библиографската справка показва изворовата и историографската основа на проучването, привличането на нови, включително и неизползвани досега архивни материали.

Общата ми оценка е, че чрез съдържанието на труда си и обосноващите изводи докторантът е изпълнил поставените изследователски цели и задачи.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Посочените от Емилия Вачева основни научни приноси са обосновани. Дисертационният труд е цялостно проучване на стопанското развитие на Свищов и региона в периода от 1878 до 1912 г. На основата на разнообразния проучен изворов материал в изложението са разкрити особеностите в икономическото развитие на отделните отрасли – селско стопанство, занаяти, индустрия, търговия, финанси и транспорт. Безспорен принос е включването в научна употреба на нови документални архивни свидетелства, които се публикуват за първи път. С направеното обстойно проучване се обогатява знанието и за микроструктурното

самоуправление на българите през разглеждания период чрез създаването и дейността на българските общини. Анализирани са някои аспекти от отношенията между местните административни структури и централната власт предимно в областта на социално-икономическата политика на българските правителства. Дисертационният труд има съществен принос в проучването на българското предприемачество чрез представянето на свищовските предприемачи и търговци в един продължителен период.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Емилия Вачева е посочила четири публикации (макар че има и други), свързани с темата на дисертационния труд, като всички те са в авторитетно и индексирано в международна база данни научно издание. При това, изследванията ѝ са представени публично пред научни форуми и са познати на специалистите. С това тя напълно отговаря на изискванията на закона и съответните правилници.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът, съдържащ 45 страници, представя съдържанието на дисертационния труд с основните акценти и изводи, използваните исторически източници и литература, както и хронологичния обхват на изследването. Представени са целта и задачите на дисертационния труд, както и постигнатите резултати и научни приноси.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръката ми към автора на дисертационния труд е след неговата успешна защита да бъде публикуван като монография, за да стигне до по-широка читателска аудитория.

Позволявам си да обърна внимание на традиционното обозначение „Освобождението 1878“, което се среща на няколко места в текста на дисертацията (с. 5, 7, 292, 391). Вече е сериозно аргументирана и публично известна тезата, че не с договорите от 1878 г. се създава новата българска държава (каквото собствено означава Освобождението), този процес завършва едва към средата на 1879 г. след приемането на конституцията и избора и встъпването в длъжност на княз Александър I. Включването в хронологичната рамка на изследването на годината 1878 (на някои места и 1877) и на стопанските промени в периода на временното руско окупационно управление е обяснимо и добре аргументирано от автора. Но за целта е достатъчно да се използва 1878 г. като долна хронологична граница на изследването без непременно добавка „Освобождението 1878“. На няколко места Ем. Вачева много

правилно разграничава изписването на „Освобождението на България“ с главна буква, когато се има предвид процеса на създаване на новата българска държава в цялата страна, от „освобождението на града Свищов“ през юни 1877 г. (обяснимо с малка буква – с. 99, 123). Бележката ми може да изглежда като частен въпрос на фона на темата на дисертационния труд, но той е принципно важен и затова си позволявам да го акцентирам. Ако продължи използването на идеологически наложеното и исторически невярното обозначение „Освобождението 1878 г.“, ще трябва да приемаме за истина, че не българите през 1879 г. създават своята държава и пристъпват към държавно самоуправление, макар зависими и васални, а т.нар. велики сили с някой от договорите през 1878 г. са създали Княжество България, след като е ясно, че през същата 1878 г. не съществува и не действа нито една от основните държавни институции на българската собствено държава – български монарх, българско правителство, български парламент. Временното руско окупационно управление може и да е добронамерено към българите и да помага за създаването на бъдещата им държава, но то не е българско държавно управление, а временна власт, назначена от руския император и изпълняваща указанията и инструкциите на руското правителство и някои от постановленията на Берлинския договор.

8. Заключение

Дисертационният труд „Стопанско развитие на Свищовската община (1878-1912 г.)“ отговаря на нормативните разпоредби на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилника за прилагането му, както и на вътрешната нормативна уредба на УНСС. Убедено давам положителна оценка на дисертационния труд и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Емилия Иванова Вачева образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление: 2.2. История и археология.

16.08.2024 г.
В. Търново

Подпис:
(проф. д-р Петко Ст. Петков)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY (UNWE)

STATEMENT

From: *Prof. Petko Stefanov Petkov, Ph.D.*
Veliko Turnovo University "St. Cyril and St. Methodius",
Faculty of History
Scientific specialty: 2.2. History and archeology (History of Bulgaria,
Modern History of Bulgaria XIX - XX century)

Regarding: *dissertation work for awarding the educational and scientific degree "doctor" in a professional field: 2.2. History and Archaeology, Doctoral Program "Economic History" at the University of National and World Economy (UNWE).*

Author of the dissertation: *Emilia Ivanova Vacheva*

Topic of the dissertation: *Economic development of the Svishtov municipality (1878-1912)*

Reason for presenting the opinion: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 1665/ 14.06.2024 of the Deputy Rector for Scientific Research and International Cooperation of the UNWE.

1. Information about the dissertation PhD student

The doctoral student Emilia Ivanova Vacheva was trained in a doctoral program at the Department of Political Economy of the UNWE in the scientific specialty "Economic History" according to the order of the Rector of the UNWE No. 376 dated 21.02.2018. The training was carried out in the form of independent training during the period from 13/02/2018 to 13/02/2021 with scientific supervisor Assoc. Prof. Ph.D. Liliana Veleva. After a one-year interruption of her doctoral studies from 01.02.2021 to 01.02.2022, the doctoral student was expelled with the right of defense by order of the rector of the UNWE No. 767 of 28.03.2023.

2. General description of the presented dissertation work

The dissertation consists of 447 pages in total, of which 30 are appendices. It is structured according to the set research goals and objectives and in accordance with the justified chronological framework. The work includes a preface, four chapters, a conclusion, a reference to the sources and literature used, and appendices.

The relevance of the chosen topic is well justified in the preface. It is tied to the disclosure of the local specifics in the economic and social development of

Svishtov, which will enrich the national and regional historical literature (p. 6).

The objective and the resulting research tasks are clearly stated and well justified. According to Emilia Vacheva, the main goal of the work is to make as complete a reconstruction as possible of the economic development of Svishtov and the region in the period from 1878 to 1912, to determine their place and role in the course of the general processes and trends in Bulgaria, which trace the path of capitalist change (p. 8).

The object and the subject of research are precisely defined, and the chronological limits of the study are justified.

The topic is developed on the basis of various source material and scientific literature. Archival documents from several central and regional archives were used, incl. and some unpublished papers. Other sources are materials from the periodical press - central and local. Information from official editions of collections, yearbooks, regulations published in different years by national and local organizations and institutions, shorthand diaries of the National Assembly were also analyzed. The author is familiar with the scientific literature on the subject, he treats the achievements of other researchers in a critical and justified manner.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The first chapter, dealing with the socio-economic development of Svishtov during the Renaissance, consists of four paragraphs. The emphasis is on the demographic situation of Svishtov, the development of agriculture, crafts and trade and municipal self-government until the creation of the new Bulgarian state. The conclusion is substantiated that during the Renaissance, Svishtov experienced an economic and cultural upswing, established itself as an important commercial center in the Danube part of the Ottoman Empire, i.e. the prerequisites for the economic prosperity of the city after the Liberation were created (p. 93).

In the second chapter, the economic development of the Svishtov municipality from 1878 to 1912 is examined. In seven paragraphs, the author presents the changes in the municipal self-government, as well as the main directions of development of the local economy in the fields of agriculture, animal husbandry, crafts and industry. On the basis of various historical sources, three main development models of the Svishtov entrepreneurs formed in the previous revival era are outlined and presented.

The third main part of the work is devoted to the development of trade in Svishtov during the period from 1878 to 1912 and includes three paragraphs. The guidelines, forms and regulation of commercial activity in the city are presented. The role of the city municipality in the organization and control of commercial activities has been revealed. Em. Vacheva offers a conditional periodization in the development of trade in the town of Svishtov after 1878. The first is until the end of the 90s of the 19th century, and the second - until the Balkan Wars.

The last fourth chapter of the work is devoted to the development of banking and credit business and transport in Svishtov and its surroundings during the period under review and consists of two paragraphs. The studied state and private financial institutions, companies and companies occupy an important place in the economic life of the Svishtov municipality, supporting farmers, traders, industrialists in their

business ventures. The comparison with another Danube city - Ruse - shows that Svishtov, like other Danube cities, does not reach its higher level of development in this economic area (p. 356).

In the conclusion, the observations and conclusions of the study are summarized. The appendices are a useful illustration and supplement to the text, and the bibliographic reference shows the source and historiographic basis of the study, the attraction of new, including previously unused archival materials.

My overall assessment is that, through the content of his work and the substantiated conclusions, the doctoral student has fulfilled the set research goals and tasks.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The main scientific contributions mentioned by Emilia Vacheva are justified. The dissertation is a comprehensive study of the economic development of Svishtov and the region in the period from 1878 to 1912. On the basis of the diverse researched source material, the exposition reveals the peculiarities of the economic development of individual branches - agriculture, crafts, industry, trade, finance and transport. An indisputable contribution is the inclusion in scientific use of new documentary evidence, which is published for the first time. With the extensive research done, the knowledge about the microstructural self-government of the Bulgarians during the considered period is enriched through the creation and activity of the Bulgarian municipalities. Some aspects of the relations between the local administrative structures and the central government have been analyzed, mainly in the area of the socio-economic policy of the Bulgarian governments. The dissertation makes a significant contribution to the study of Bulgarian entrepreneurship through the presentation of Svishtov entrepreneurs and merchants in a long period.

5. Evaluation of dissertation publications

Emilia Vacheva has indicated four publications (although there are others) related to the topic of the dissertation work, all of which are in an authoritative scientific publication indexed in an international database. In addition, her research has been presented publicly at scientific forums and is known to specialists. With this, it fully meets the requirements of the law and the relevant regulations.

6. Evaluation of the dissertation summary

The dissertation summary, containing 45 pages, presents the content of the dissertation work with the main highlights and conclusions, the historical sources and literature used, as well as the chronological scope of the research. The purpose and tasks of the dissertation work, as well as the achieved results and scientific contributions, are presented.

7. Critical notes, recommendations and questions

My recommendation to the author of the dissertation is that after its successful defense, it should be published as a monograph to reach a wider readership.

I allow myself to draw attention to the traditional designation "Liberation 1878", which occurs in several places in the text of the dissertation (pp. 5, 7, 292, 391). The thesis that the treaties of 1878 did not create the new Bulgarian state (which actually means Liberation) has already been seriously argued and is publicly known. This process ended only in the middle of 1879, after the adoption of the constitution and the election and inauguration of prince Alexander I. The inclusion of the year 1878 (in some places also 1877) and economic changes during the period of the temporary Russian occupation government in the chronological framework of the study is explainable and well argued by the author. But for this purpose it is sufficient to use 1878 as the lower chronological limit of the study without the indispensable addition "Liberation 1878". In several places Em. Vecheva very correctly distinguishes the spelling of the "Liberation of Bulgaria" with a capital letter, when considering the process of creating the new Bulgarian state throughout the country, from the "liberation of the city of Svishtov" in June 1877 (explained by a small letter - p. 99, 123). My note may seem like a private question against the background of the topic of the dissertation, but it is fundamentally important, and therefore I allow myself to emphasize it. If the use of the ideologically imposed and historically incorrect designation "The Liberation of 1878" continues, we will have to accept as true that it was not the Bulgarians in 1879 who created their state and started self-government, even though they were dependent and vassals, but the so-called „great powers“ with one of the treaties in 1878 created the Principality of Bulgaria, since it is clear that in the same year 1878 none of the main state institutions of the Bulgarian state - Bulgarian monarch, Bulgarian government, Bulgarian parliament - existed and did not operate. The Temporary Russian occupation government may be well-intentioned towards the Bulgarians and help to create their future state, but it is not a Bulgarian state government, but a temporary authority appointed by the Russian Emperor and carrying out the directions and instructions of the Russian Government and some of the decrees of The Berlin Treaty.

8. Conclusion

The dissertation "Economic Development of the Svishtov Municipality (1878-1912)" complies with the normative provisions of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the rules for its implementation, as well as with the internal regulations of the UNWE. I confidently give a positive assessment of the dissertation work and recommend to the respected members of the scientific jury to award Emilia Ivanova Vacheva the educational and scientific degree "doctor" in the professional field: 2.2. History and archaeology.

16/08/2024
V. Tarnovo

Signature:.....

(Prof. Petko St. Petkov Ph.D.)